

* „მშვიდი“ იყო ამას წინად (გუმბორი-დამ) მოსული ამათი: მისის 23 გარდა-
ვიცხლად სომეხი-კითხილვე ბერი აღუ-
ქანდრე არარაღიანია. მიტელებული
ცნობილია როგორც სომეხობის მოყ-
ვარე კაცი. იწებდა ბერად არ ცოცხლად,
რომ ყველანი სომეხებში გავრცელებ-
ული სიმღერა „ანი ქადაგ“ იმის
გამოთქმულია. განსწავლული 70
წლისა იქნებოდა და 40 წელი მტერ
იყო მღვდლად. იგი ამხანაგად კაცუ-
ლის სომეხთა კათოლიკე სამღვდლო
კაცებს და ჰგზავნიდა სარატოვის გიზს-
კობასთან საკურთხებლად.

* „მშვიდი“ სწერდა, რომ მხატ-
ვლის ბაზილევანის (სარდალელი) ბა-
ქოშა გ. ფურხათაის თავის ნახატების
გამოფენა. შესვლის ფასი გამოფენაზე
ექვსი შუბრი იყო. ორთა-შუა რიც-
ხეთი დღეში 40—45 სული მინახე-
ლი დადიარა. ამ მხატვრის ნახატები
სივანე სამი უკეთესი უყრდნობა (სომე-
ხების გადასახლება, არარაღი და სე-
ვანი). ამ თვის 12 გამოფენა გაუქ-
მებულია და ბაზილევანის ახლა სხვა
საქალებში აპირებს წასვლას: შამა-
ხის, შუშის, განჯის, ერევნის და
სხვაგანა.

დაბაღ სოფელი

(მოწყობილი ამათი)

დაბაღ სხიშნაში, 13 ამ თვისის.
დღის შვიდს საათზედ დადიარა
მამახალი თავისი გზიერებითურთ
და მთელს ტუნა-მანას აკვირებდა
და რეცეობდა ხალხს კანკალარისა-
სა, როდესაც მოიყარა მთელმა ხალ-
ხმა თავი, ჩამოვიდა თეთი მზარის
უფროსი და დაიწყო უმეტად ლა-
პარაკი: ჩვენ მრავალი აუკაცობა, ცე-
რცე-დადიარა, მტაცებლობა და ქე-
რცე-დადიარა გამოგვადგინა და სა-
კუთარის საქმისათვის თავი დავე-
ხებოდა უფროსიდან უმცროსამდე. ყო-
ველი ღონისძიება გინებარე მოვლეს
მოაზრობის წინაშე, რათა მოვლენ
ჩემთვის უფლება მომეცა თქვენში
ყოველივე ბოროტ-მოქმედება, მომე-
შორებინათ თქვენთვის ის ავაჯათი
ბრბო, რამდენსაც არა ერთი და ორი
აუ-კაცობა ჩაუდგინა. ამ საქმისა-
თვის სრული უფლება მივიღე და
იმედი მაქვს, რომ ძირაინ-ფესიანი
ამოვადი ის ბოროტ-მოქმედება,
რომელიც აქამდინა სუფედა თქვენ-
ში. ამ საქმის შესახებ უნდა დავა-
დგინოთ განაჩენი და თქვენ მთელი
საზოგადოება უნდა იყვნენ ერთმა-
ნეთის თაღდებნი; თუ ეინიკობა და
სიშვილდ დიკარა რამე, უნდა იხ-
მაროთ ყოველივე ღონისძიება, შეიძინ-
დღის განმავლობაში მისცეთ დიდი
შედეგ ენონის დასახველად. უკეთუ
ეერ აღმოაჩენთ ამ დროის განმავლო-
ბაში, ნება ექმნება იმ დანაკარგის
პატრონს მამართლის პოლიციის და
გადახდების მოვლეს საზოგადოე-
ბას, რაც ზარალი მოსვლია. და-
დგინეთ განაჩენი და შეუდგით აუ-
ტობის დევნას“.

ამ სიტყვებზე მზარის უფროსი ცო-
ტათი შეჩერდა და ხალხმა დაპარაკი
დაიწყო, მაგრამ განაჩენი და უფრო-
სის უმბანა-თითობითად წამოდე-
ქით წინა და ვისაც რა გქონდეთ სა-
ოქმელი, თითოდა სიქეთითა, წარსდა
ერთი სომეხთაგანი და მოახსენა: ჯერ

უმოხსელი ხალხი მოგვარეთ და შემე-
დგა აღუდგინეთ ჩვენი მიაქცევიერება.
ამის ნაბეჭადს უფრადდება არ მიქაქია
მზარის უფროსის იმ-ტომ, რომ იცოდა
მთელი ქალაქები შემოსულის ხა-
ლხით იყო და არის სიხვე, ზოგი იძინ-
და, ერთი საათი დრო მოგვეცა, რომ
განგებულად მივერბინო კაცნი; ზო-
გი ამბობდა, ნება მოგვეცე თითო
სარწმუნოებრივად სამსახურე კაცი ათო-
ვირჩოთ, რომ იმით გამოიკვირონ
ავაჯათა გზა და კვლავ. ამ სიტყვებს
სიტყვით დაპარაკობდნენ, რომელსაც
არჩევნი არ ასცდებოდით და რომ-
სიმღერე ვიხივებს უფრო კარგად გაის-
ქებდნენ. ამათ სიტყვები მხოლოდ
სიტყვებზედ დაჩა და საქმე მარც
ერთმანეთის თაღდებობის დადგენით
გათავდა.

ამ საქმის გათავების შემდეგ ოპე-
რებებზედ ჰქონდათ დაპარაკი და სა-
ქმე აღაპრებდნენ. შემდეგ ნიარებზედ
ნიიელა ხალხმა: საქონელს ნახევარ
ფულად ჰყიდდობდნენ და ერთი-ოთხედ
ჰყიდნო, ხინორები დაფხობდა და უნ-
დაოდეთ სობრე, არ უნდაოდეთ, და
ბანადობდნენ თავიანთიანთა. ი კაბ.
სხელი საკადა და ცხინაზე დაწესეს,
თხა და ღორი უკა. დღის უაზრე დადგ
ნენ ჩვენი გემოდირი ვიქტორები. შექრის
პირობა და წვეთი სისხლი აღარას გა-
მოადინეს, მაგრამ იმით რა დაეპარა-
ლოთ, ყოველივე ეს ჩვენი საქმეა და
არა იმითა. ამა ჩვენც ისე ვიხივებ
ჩაუდგეთ, გავსინჯოთ სასწორები, სა-
წორი ქვეტი, საწორი და სამსახურე
ქვეტი და მივეცი ენონის დასახვე-
ლად. რე კაკადა რომ ხორცსა
ეყიდვობოთ, სწორედ თორმეტი კაბ,
გვეჯდება, — ისეთი საწორი ქვეტი
უწყვიათ, ამა, ახლა სასუფთავე გა-
ვესინჯოთ, თუ სალოარებს არა
ჰკავადეს, ყოველივე ესე გაუდიათ
და ასეც იქცევიან. ამა ჩვენც აელაგ-
მით ისე, რომ ერთსა და ორს დასცეს,
თუ კიდევ ვინმე რამ გაუდოს, მაგ-
რამ ჩვენ თითონ არ ერაგვიარ-თმე-
ტი, წყინაღ მოგახსენეთ.

მანამ ყველა ესებე დაეწყოთ,
იქვე, დღის ექვსს საათზედ, მოიჭრა
ცხინაღის ბლაღაჩინი გმელივე და
მზარის უფროსის გამოუცხდა: შარ-
შანდელ გაცევილდი ყარბებს შემო-
უთელიათ, სამოცი თუმანი გამოგვი-
გზანეთ, თორმეტი დღეს დაეცევიან.
დადაბურეს ამ ამის მომტანი, რომე-
ვი სოფელს ორბისში ეპრობოს.
მზარის უფროსმა გამოჰკითხა საქმის
გარემოება. იმანაც აჩვენა, რომ გუ-
მინწინ შუალამისას დამიარუნეს დუ-
ქანი და მისხარეს ბავშვია შეღონე-
ბული, ენათავეთ და მიტკალი და
ჯგირი გენდობა. არ მინდოდა დუ-
ქანის გაღება, მაგრამ რომ საქმე დარ-
გამეშა, ავტედი და გავლედ ლტქის
კარები. შემეხედ და სამი შეიარა-
ღებულნი კაცი შემოცევიდა. ერთ-
ნი მათგანი ხეთავური იყო და
ოროცი ვერ ეცინა. მე ფრმა გა-
დამკრა და გულში გადავიწყვიტე ჩუ-
მის თვის იმედი, მკითხეს, ცხინა-
ღის ბლაღაჩინი შინ არის თუ ახარა.
მე ვუთხარი შინ არ არის, ქალაქშია
შვილები მოსაყვანად-მეთეტი. რო-
გორ თუ ახარა, ჩვენა ენახეთ, რომ
შინ არის; შენ უნდა წახვიდე და
ჩვენს მავიარედ უთხარა: ის სამოცი
თუმანი, რომელიც გვეყუთინს შენის
მოცემულის პართით, გამოგვიგზანენ
ამ სამს დღესა, თორემ ის პართიკა

და ჩვენი მრისხანებაც ცუდად იმოქ-
მედებს შენზედა.

უფროსმა იმ დღევე აუცინა მო-
ხელ რამდენისაზე ჩვენი დანიშნულ-
ადგილისკენ, ბლაღაჩინს-კი დასა-
ველად სამი თუ ოთხი კაცი მისცა.
თეთი-ნაც ბეჭი დარ მოუტყდა ცხინ-
ვალში, ამ ღამეს ცხინვალში გაათენა
და მეორე დღეს თითონ თათვის
ბოქალით და ჩაფრებით გაემართა
იმ დღეის დასათავიერებლად, თუ
სოფელზედ მომარებით რამდენზედა
სდგას. ეს მოგანება ქორი იყო თუ
პართია, ალხანა უყის, მაგრამ ეს-
კი კარგად ეციოთ, რომ ხალხი შარ-
შანდელით შიშსა და იქვენულებს
მიეცა ცხინვალში. ღამის ყარათლებს
მოუტყდაც და სათუთ მიხებდნენ, ამა-
ზე დაპარაკი მეტი აღარა გაისმის-რა.

ჩვენ ზეით, სოფელს დგვრისში
(ცხინვალედან ერთი ვერსი იქნება),
ერთი ხნიერი დედაკაცია, ასე რომ
ოთხმოსს წელიწადს თითქმის ბეჭი
აღარა აკლდება-რა. ეს დედაკაცი მარ-
დად ვერა ყოველა სმართალში მი-
ცემული და ცხინა ჰქონია გადაწყვეტი-
ლი. ეს მოხეტელები ვახლეთ მითი-
ხავი და რა ნაირი მკითხავი, დმურ-
მა შარაქცინიოს ამსთან ოცის წლის
დაბეჭეტიერებულა აქტიორი, ბატონე-
ლი. ერთის სიტყვით, დალუბა ხალხი;
ენ იცის, საღან არ მოდის ხალხი
ამ დედაკაცთან. ეს დედაკაცი მითი-
ხარბს ორ შაბათობით, სამ შაბათობით
და ხუთ შაბათობით. ამ დღებში რომ
მიხებოთ იმის სახლის კარებისკენ,
ღამება გეგონებოთ. იგი მითხარბს
დაუბად სანთლით და სამკითხარს იღებს
ერთს აბაზს. ეს აბაზი არავერე. ავად-
მყოფსა, თუნდა კარგად მყოფის პატე-
რის ვებებმა: თქვენ ესადა-ეს ხატე
კურხანს გთხოვს და სამის ღამის თე-
ფავაო. ამასთანვე მე წამალი უნდა
გავიკეთოთ. თქვენ ნილალოტევიცა
ხარბს, წადით ცხინვალში, უმბარე
თბის ქურტული ამოიგნებეთ და ერთ-
თი მანეთიც ფულიო. საცოდავები
ენ-ვის გამოასწორებენ, ენ-ვის მისაწ-
რებენ, ხანდისხან ირის მავრიდგან მო-
სული კაცი სამი და ოთხი დღე უს-
დის, რომ ჯერი შებდეს. ამ ჩვენ
უქარა ბეჭის ერთი ზნე სკირს: თუ
ჩამხელ-დახურული კაცი შევიდა ენ-
ზე, ჩაუვარდება ენა, მავრიტება და
ჩაქეება ლოგინში, ზედ რომ გადაკე-
დეთ, მანამ ამ კაცს თვალთა მხე-
დაც, ფესს ვერ მიაკცილებდნენ. ასე
და ამ გვარად აწვალეს და ბუქუებს
ოარის და სამის დღის საფლიდგან მო-
სულს ხალხს. მთელი სოფელი ამოწ-
ყვეით ამოწყვიტა. შორს სოფლები-
დან ყველა ხომ უტყენრად ვერ მოვა;
უშებენ ცხენებს და აოხრებინებენ
ბაღებსა და ენახებს.

სოფელს დგვრისს და იმ მიხედვით
კარგი და ვაჭარისანი მღვდელი, რო-
მელიც, იქვე ახლო სხობოვარბს.
იმედი ვეკეს, ეს მღვდელი ამ მავ-
ყურა დედაკაცის მრეელს უქადაგებს,
თუ რამდენად მაყენებელი მკითხაობა.

ნარკვევი

(ურადა-გაზეგობა)

დღევანდელი „Pyc. Bქრ.“-ი ლა-
პარაკობს გერმანიის იმპერატორის
ვილჰელმ II სეფე-სიტყვებზე. ვაზეთი
ამბობს, რომ ამ სეფე-სიტყვიდან სჩანს,

ცოტად თუ ბევრად, თუ რა პოლიტიკის
დადგენება გერმანია შეიფუძნე, შინა-
თუ გარეთაო.

პირველად, — ამის ვაზეგობა, — ის
არის სუვერენული, რომ ვაზეგობა იმ-
პერატორი იმ ვილჰელმ II არა დაპარა-
კობს თავის სიტყვებში, როგორც მთელი
დღეს ისინი, ვინც დაახლოვებო იცნობ.
დღეს ამ გერმანიას და პრუსიას მოყე-
რე აღტყვევებს ქაბეს პრინციპში, არა,
იმის დაპარაკი დაქვემდებარება დაპარ-
აკია, იმის სიტყვა ბრძნული სიტყვა
სამხელმოუკო ქვეითი დამხმარებლის გა-
ცხადება.

რა არის ამის მიზეზი? ვაზეგობა იმ
აზრისა, რომ ამის მიზეზი უთვოლ
ის ნდობა არის; რომელიც უთვფებს
ახლო იმპერატორსა და თ. ბისმარკს
შორის. სეფე-სიტყვა ვაზეგობა თ. ბის-
მარკის შთავაზნებული ჰგონია. ხოლო
რად არის ეს სიტყვა უფრო იმპერატო-
რისის კოლხი, ეტყე იყო დაპარაკი-
კი თ, ბისმარკისა პარლამენტში ამ
ოთხის თვისი წინად, როცა კარინის
კანკალიერე ჰქუბდა და გერმანიად და
იძახობდა, მარტო ღმერთისა გვემინან
და სხუისა არაფისო? ამას მიზეზი

წინად მოგვხანო შემდეგ ვაზეგობა-
ში: წინად, მარადია, მისევი ვაზეგობა-
ში ბისმარკის მომხრე იყო და არავერე
ხელს აწეულია თავისი განკლებს, მა-
გრამ მინც წინადადებე იყო იმისა და
სისხლის ღვრისა. მაშინ მისევი იმპერა-
ტორი უფელს ღონისძიებას ხარადა-
შეგავგინა ბისმარკი და ვეროპოსიოსად
ავიცილებდა უხეღურება იმისა, ბისმარკი
ჰქადაგდა ამ წინადადებებსა და, გუ-
რეფული, ვეჭრებოდა გერმანიის მტრებს.
ენ-კაცი სულ სხვა: ენა იმპერატორი
გვეტყობს II იმის სრული იმპერატო-
რადი თავისსამეცემელი. ახლავაზა იმ-
პერატორს, რასავიკრევიდა, არც თვისი
სისათაბე გამოუტყვია და შირაბა და
ბრბოლა გვლა უფერს წინადადებრად,
მაგრამ ყველა ეს საქმე მიწილილი აქვს
ახლა ბისმარკსა, იმის ჰქვანს და გამო-
დგებას ამ საქმესთან სანელი და დი-
დება სასეფე ვაზეგობისა, გავრცელებ-
დგინებსა ბისმარკის ხელში. ბისმარკი
გერმანიას, რა დღეს მისცეს-გებაში ჩა-
გრადება როგორც ქვეყნის. ისე თავის
მეფის წინაშე. აი მისევი იმ ვაზეგობისა,
რამ სეფე-სიტყვაში იღვრა შვილი-
ბანი და დაწინარებული დასაბრუნებ-
ლია.

„P. Bქრ.“-ის აზრით, სეფე-სიტყვა
რუსეთში კარგად იმოქმედებს, მაგ-
რამ საფრანგეთში-კი არ მოგახსენო-
რა. საფრანგეთზე სეფე-სიტყვაში
მართლაც-და ერთი სიტყვა არ არის
თქმული. ეს ვაზეგობა, საფრანგეთში
ზე მისი ამოუტყვობა იმის მოაქცე-
ვებს, რომ დღევანდელი მოსოტევა
გერმანიისა ეცდება საფრანგეთი განი
მარტოვოს, გვერდზე ვაივად და
უ-მხანავოდ დასტევიოს.

სამხნაო პოლიტიკაზე, რამდენადღე
იგი პოლიტიკა მოსჩანს სეფე-სიტყვა-
ში, ვაზეგობა ამბობს:

მოდან სსსამოგინო და მიმხედვით
აღვარე სეფე-სიტყვაში ის ალაგი, სხვა
ახალი იმპერატორი დაპარაკობს, რომ მე
ვაზარება მაქვს ვერე მეუღ ღარიბო და
გაზარება და ვაჭარობა იმ ცხინვალში-
პაო სექსე, ის რეგონებში, რომლის შემ-
ოლავე დაიწყო პაპაჩემე მეუღ ხალხის
სასარგებლოდა.

მართლაც მოხეტელებული ვილჰელმის
დროის ასეთი იყო მიმართულება გე-
რმანიის სამხნაო პოლიტიკისა. უნ-
და დავუტყვიკოთ ღარიბისა და ლა-
ტარს ხელსხარა—ამბობდა ხოლმე პაპა
დღევანდელის იმპერატორისა, — რომ
სახელმოწეოთ ისეთი დარწმუნებულებ-
კი არ არის, რომელიც უნდა მხოლოდ
შედეგებულს იფარებდეს და ესა-
რეზობდნენ. ბისმარკმა იცის ასეთი
ხსიანობა და მ.მართლუბა ხარადაგა-
და.

გერმანიის სამეფო სახლისა და გე-
რეულბობისა და ამიტომ იმპერატორს
ხოლმე ხმირად მირაბოს სიტყვებს,
რომელიც ამ შესანიშნავა კაცმა
სიტყვი ფრანგის დღეზე: „მეფე პრე-
სისის ღარიბების მეფეა“.

წერილი ამათი

ამის წინად პარეში გამოავად ვე-
ტორ ჰაუგის დეკლემ ორ სწავლად.
ამ თსხეულად ეწოდება „Toute la Lyre“.
„აი როგორ იკვირებს ეთელ ლეპე-
ტრა ამ წიგნის წაკითხვისას ცნობა-
ტხინდს შთაბეჭდილებას: „პარეკლად
ამ სიტყვას შემართებს ოსტატისა გა-
მავარება და გამაოგნე. შუბლედ ვერ-
ხანავარა ამ მამედა წემის თავისათვის, თუ
რამ დამსახურა, რამ ჩამძინ-მეთი გულ-
ში. სხევი გავჭრა, ხოლო რადგან ეს-
რეტიკა მირადავს თავისა. პოეტის
წამს პარეკლად, სეკრამ, რომ ერთა და
ტომთა შორის მძიმას ჩამოვარდება;
იგი ამბობს, რომ საფრანგეთის დიდა
რეკლავიკა ემხოტეს საწირბობად,
ხოლო მამაქალმა ადარ დაიღვრება
სისხლი; ავტორმა შევადგინა შემოქმედს,
რომ რად დასწავლ დაქვემდებარეო ომის
და დაითინა რეტიკა თავისა და თუ ის
არ შეტრბადდა, უფელი და უსული ამე-
რეტის რადად ქმობრეულიო. მთელია
მესამე სწავლა წიგნის ამ ორის სიტყ-
ვეთი გამოათქმისა. უმწავლი სადაფ-
ლოა, რომელსაც სისამოქმე და სიტყ-
პობას მოაქვს დამანასათვის, ხოლო
დავადგევიკა მოსეკეწარი ამინანს; სო-
ლი უფედაც, ჩვენ გადვე ვინადავთ
წემის მარინა მინავაღუფელთ, და სხვა
ნა“.

„სეფე-სიტყვაში ამ ახლო ხანს
დაიწვეს ბუჯავა განსკუთრებით საზღა-
ურისდასის, რომელსაც შექვს სასოგა-
და და ეკონომიკის ინტერესებს ქალ-
სისსა კემინანას და გერმანიას გარეთ.
ამ უფრანგული ბუჯარი და სეფე-
რადგობა ცნობება; ქალეისათვის გა-
მოსადგევი. ამ უფრანგის რეაქტიკობად
აჩანს: ამედა წარი და მარინა დეკურ-
ქუსელი. აი ამ უფრანგის რა ეწოდება:
Die Frau im gemeinnützigen
Leben Archiv für die Gesamtinter-
esse und Vereinslebens. უფრანგული წელი
წაღმა ოთხეურ გამოადის.

— ამ წელიწადს მოსეფე ყოველთავის
რადგან ცნობის-მოყვრებით შეუჭრებოთ,
რასავიკრევიდა, იმისა ბრბადა არ არის,
რომ მუტი უფრანგისა ჩველებითის სე-
ვლიანს შეივრე. იქნება ჩამომავლობა-
ობა ჩანს, რომ სოფარეობა მადიან
დადსნას სოფარეობებს. ამ სზრის და-
სამიტელებლად ამ ყამად საფრანგეთში
მთელია ოჯახობა იმეფებდა. ეს ოჯახობა
ბეჭეთისის ოსებს რატანს, რომელიც
ისმანში დახადებულს და ამ ვეკისტო-
მა 118 წელი შეუსრულდება. ოსებს
ომოტოდა-აიოს წადის დაეჭრება ვე-
რო, ხოლო ესადა ახარე ცოლი ჰქუბს,
დადრე შეიღებო. ოსებსა მამა გარდაც-
ვიდა 111 წლისა, ხოლო მამა-კი შემ-
ოსევილი დამიშვება მე-114 წელზე. და-
და მისი გარდაცვიდა 111 წლისა და
მამა—113-ს. ამ ყამად ოსებს რატანს
მადიან ვანს-სადა და ვან-მთლიან; ყო-
ხინად დადის, მხოლოდ ვიარს გუთინე-
სა. ამასთან მსგეველობა და სმენს გარ-
ტად ჰქუბს დავედა.

— ამ ვაზეგობის გერმანელთა ქალეშ
რეტიკანსაში ოქტან გოტობა შეაბეს და
იმის ცოლმან-იკანას კლავობისა იღვე-

